

גנת דפלה פלי

מתורתו של מורינו רח"ה הגרמ"ז בהנהגתו שליט"א

פלפולין חריפין ושעשועי דאורייתא בגנ"א פרשיות התורה, ישנים גם חדשים

פרשת ויגש תשפ"ה

- במאמר יהודה 'וחטאתי לאבי כל הימים' - סתירה בדברי רש"י אי איירי בב' עולמות או רק לעוה"ב. ויבואר בטוב טעם דהא תליא אי שכר מצוה בהאי עלמא, ובזה מספקא ליהודה.
- יוסף שלח לאביו יין ישן. קשיא הא הוי סתם יינם דאסור. ויבואר בהקדם סוגיית הש"ס בענין איסורי עבודה זרה דאמרו דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, והכא הויי יין המשומר לצדיקים, ואין לרשעים כח לקלקל.
- יוסף שלח לאביו עגלה ערופה. יבואר דבזה רצה להוכיח לאביו שנעשה מלך, כי מעולם יצאה פרה וחזירה ממצרים אא"כ סירסוה, ועגלה שאינה ראויה לילד פסולה.

מניסים מאה נמצא דהאחד מניס עשרים, וא"כ מאה מניסים אלפיים ולא רבבה. ויעויין בשפתי חכמים דרישא דקרא במך שבך עוסק, היינו אנשים שאינם גבורי צבא והם יניסו חמשה מאה, אבל סיפא בגבורי צבא עסקינן שיניסו מהם מאה רבבה. נמצינו למדים שגבור אחד מניס מאה אויבים, [דמאה גבורים מניסים עשרה אלפים], ואדם פשוט מניס עשרים כדאמרינן. א"כ נחזי אנן, הכא אחד עשר שבטים היו, עשרה שאינם גבורי צבא, ויהודה שהוא גבור צבא. נמצא דיהודה רודף מאה, ועשרת אחיו רודפים כל אחד עשרים, נמצאו כולם

ויגש אליו יהודה (מד, יח)

בילקוט שמעוני^א, נכנסו לתוכחות, אמר יהודה אשלוף חרבי ואחריב חורבנות, אמר לו יוסף הלך החבל אחר הדלי, התחיל יהודה כועס שלא הבין החידה, שגר יוסף לפרעה שישלח לו שלש מאות גבורים.

ויש ליתן טעם אמאי ביקש יוסף להטיל עליהם מוראו דוקא בשלש מאות.

ונראה דהנה איתא בפרשת בחוקותי^ב "ורדפו מכם חמשה מאה, ומאה מכם רבבה ירדופו ונפלו אויבכם לפניכם לחרב". והקשה רש"י ז"ל, דאין החשבון עולה יפה דאם חמשה

^א ויקרא כו, ח.

^ב רמז קנ.

יחדיו מניסים שלש מאות. לכך הביא יוסף שלש מאות גבורים ועמו יחדיו הרי הם שלש מאות ואחד ואין השבטים יכולים להניסם, ויש להם לירא.

כי עבדך ערב את הנער (מד, לב)

פירש רש"י: ואם תאמר מפני מה אני נכנס לתגר יותר משאר אחיי, הם כולם מבחוץ ואני נקשרתי קשר חזק להיות מנודה משני העולמות. והקשה בשפתי חכמים דדברי רש"י כאן סותרין לאשר פירש לעיל בפסוק "אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים". ופירש רש"י: והצגתיו לפניך - שלא אביאנו אליך מת אלא חי, וחטאתי לך כל הימים - לעולם הבא. נמצא להדיא בדבריו כי שבועת יהודה אעולם הבא בלבד היתה. והכא הוא אומר דשני העולמות יפסיד.

ונראה לפרש על פי מאי דאיתא במסכת קידושין^י כתיב "כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך למען ייטב לך", בשילוח הקן כתיב "למען ייטב לך והארכת ימים". יש אומרים דברים כפשוטן באריכות ימים הוא בעולם הזה. ורבי יעקב אמר: הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה לבירה ושלח את האם

ונטל את הבנים ובחזרתו נפל ומת היכן טובתו של זה היכן אריכות ימיו, אלא למען ייטב לך לעולם שכולו טוב, והארכת ימים לעולם שכולו ארוך, ואמרינן דלא מסברא סבר רבי יעקב כך אלא מעשה ראה לפניו ולפיכך למד דלעולם הבא שכרו.

נמצינו למדים דמסברא יש לפרש הדברים כפשוטן דאריכות ימים אעולם הזה קאי, אלא רבי יעקב מעשה חזא.

ומעתה יתבאר שפיר דבעת שהבטיח לאביו, אמר לו כי אם בנימין מת חטא לו כל הימים הוי רק לעולם הבא. דאם בנימין מת נמצא דחזינן מעשה לפנינו דכיבד בנימין את אביו, ואע"פ שהלך בשליחותו למצרים ומת, ומעתה על כרחך יש לפרש דשכר דכבוד אב רק אעולם הבא קאי ולפיכך אמר כי אף הוא יחטא כלפי אביו הוא רק בעולם הבא.

אבל הכא בפסוק דנן, כיון דנמצא דהא דבנימין אינו חוזר לאביו הוא לא מחמת שמת, אלא מחמת שנשאר במצרים, אם כן שוב ליכא ראייה מהא דאינו חוזר לאביו דאריכות ימים שבשכר כבוד אב הם בעולם הבא דוקא. דאפשר דגם אעולם הזה קאי דבנימין שהלך בשליחות אביו חי וקיים, לפיכך הוא אומר וחטאתי לאבי בשני העולמות דשכר כבוד אב הוא גם בעולם הזה^י.

^י דף לט: ^י ועין לעיל פרשת מקץ בפסוק "אנכי אערבנו",

^א מג, ט.

דהוא טהור, אבל השבטים לא עשו עמו דהיו טמאים ואסורים בזבחים.

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם (מה, ה)

ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב (נ, כ)

נ"ל לפרש דהנה קיימא לן במסכת ברכות¹ הרואה חטים בחלום רואה שלום. ועוד איתא שם² דהרואה שור בחלום מתעשר או עולה לגדולה, הרואה חמור יצפה לישועה, הרואה נחש פרנסתו מזומנת לו, הרואה עזים שנותיו מתברכות לו. וכידוע השבטים נמשלו לחיות, יוסף משול לשור דכתיב ביה "בכור שורו הדר לו", יששכר משול לחמור שנאמר "יששכר חמור גרם", דן משול לנחש שנאמר "דן נחש עלי דרך", וכלל השבטים נמשלו לצאן קדשים, וכדאיתא ברש"י בפרשת וישב בפסוק "לרעות את צאן אביהם"³, דרשו חז"ל דרעו את עצמם שנמשלו לצאן.

והנה חלומו של יוסף אפשר לפרשו

¹ ורש"י סוף זבחים בפירוש והטמא שבמתני' דף קיג. דגם בבמות הטמא אסור בהקרבה ובאכילה.

² דף נו.

³ דף נו:

⁴ לעיל לו, ב.

ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק וגו' וישאו בני ישראל את יעקב אביהם וגו' (מו, א-ה)

יש לדקדק מפני מה אמר ויזבח יעקב זבחים איהו לבדו, והא בסמוך אמר דהשבטים הלכו עמו ומפני מה לא זבחו עמו יחדיו, וכי הם לא הוו עמו באותה שמחה.

ונראה לפרש דהנה איתא במדרש רבה¹ דכשאמר יוסף לשבטים אני יוסף פרוחה נשמתן ומתו ונעשה נס וחזרו לחיים. ואיתא בסוף מסכת נדה: בן השונמית מהו שיטמא. וכתב באהבת ציון אשר לרבינו הנודע ביהודה דהני מילי מהו שיטמא מספקא להו, אבל הוא עצמו ודאי טמא, דכיון דמת שעה אחת הרי לא גרע מנגע במת. ולפי זה השבטים נמי היו טמאי מת.

וכתב הרמב"ן² דמצרים אינה רחוקה מארץ כנען ולא תעלה הדרך ממצרים לחברון על שבעה ימים. ובספר מדות של תורה³ כתב דהוא ששה וחצי ימים לאדם בינוני, ובודאי השבטים שמיהרו לילך הלכו בפחות מן השיעור הזה, נמצא דהיו בתוך שבעת ימי טומאתם ואסורים באכילת קדשים⁴ ולפיכך הקריב יעקב לבדו

שתירצנו באופן אחר קצת.

¹ פרשה צג סימן ח. ובתנחומא סוף סימן ה. ועיין חומת אנך להחיד"א ז"ל מש"כ בזה.

² ריש פרשת שלח.

³ פרק קבו.

⁴ עיין זבחים דף טז. וברש"י ד"ה ה"ג מה להצד

תיראו", כי לא היתה גזירת שמים כדעתכם, שחטים נראו לי ושלום צריך לבוא עלי, אלא שור וחמור ונחש וצאן, וע"כ גדולה ועשירות ופרנסה היתה גזירת שמים. וע"כ אין אתם אלא שלוחיו של מקום להוציא גזירתו הטובה אל הפועל, וזהו אשר ביקש לומר להם, למחיה שלחני ה' היינו שגזירת ה' מלכתחילה היתה מחיה היינו פרנסה ועשירות ולא גזירת שלום כדעתכם, ואין לכם להצטער כי לא הפרתם את גזירתו.

ולבנימין נתן שלש מאות כסף (מה, כב)

יש לתמוה אמאי הפלה את בנימין מאחיו ונתן לו שלש מאות כסף ואילו להם לא נתן, והא פירש"י בסמוך²⁷, שהשוה כל האחים לבנימין באהבתו אותם. וגם יש ליתן טעם אמאי שלש מאות דוקא.

ונראה לפרש, דאיתא במדרש רבה²⁸ אמר הקב"ה אתם מכרתם בנה של רחל בעשרים מעות כסף שהן ה' סלעים, לפיכך יהיה כל אחד ואחד מפריש ערך בנו ה' סלעים. ועפ"ז נמצא לכאורה, דאותם שלא הם ולא אבותיהם היו במכירת יוסף היה להם להקפיד על שנגזרה עליהם לשלם עבור בכוריהם על לא עוול בכפם, ומי הם, הוי אומר כל בית רחל, יוסף עצמו, ובנימין, שני בני יוסף ועשרת בני בנימין, שכל אלו כשילדו בנים

בשני אופנים, האחד כפשוטו דחטים נראו לעיניו, דאלומות ראה בשדה וסימן שלום הוא. והשני על דרך הנסתר, דכיון דהשבטים משולים הם לשור לחמור לנחש ולצאן א"כ חטים שנראו לעיניו כיון דמשל הם לשבטים, א"כ הוי כאילו חלם על שור חמור נחש וצאן, ואילו הארבעה דברים רמזו הם לעליה לגדולה, לעשירות, לישועה, ולפרנסה טובה.

ועתה ניגש לבאר שיחת יוסף עם השבטים, דהנה השבטים לא היו בעלי חלומות ולפיכך ראו הדברים כפשוטם, ואמרו דכיון דחטים נראו בחלומי הרי זה רמז לשלום דראוי הוא יוסף לשלום. וא"כ מה שעשו לו שזרקוהו לבור ושנאוהו, הרי זה נגד רצון שמים כביכול, דמזלו של יוסף רומז דשלום צריך לבוא עליו. וע"כ היו אומרים לו ישטמנו על אשר עשינו לו, דאי אפשר לומר דגזירת שמים היתה, דחלומי מורה דמשמים גזרו עליו גזירות שלום ואנו הפכנו הגזירה.

אבל יוסף כיון דהיה בעל חלומות, הרי ידע בפנימיות החלום וסתריו, לכן דרשו לפי הפירוש השני, דכיון דרמז הוא לשבטים והמה משולים לשור חמור נחש וצאן, ע"כ היה סבור דלא שלום נגזר עליו, אלא גדולה וישועה ופרנסה.

וע"כ הוא אומר לאחים "אל נא

²⁷ פרשה פד סימן יח.

²⁸ פסוק יב.

בכורים ישלמו.

נמצא דכל אלו הארבעה עשר ניזוקו כל אחד עשרים כסף במכירה, הרי זה שני מאות ושמונים, הוסף לכך עוד עשרים כסף שחייבים ליוסף על דמיו שנטלו במכירתו, הרי שלש מאות. לכך הוציא יוסף מאוצרו שלש מאות כסף ונתן הסכום הזה לבנימין לומר לו, בית רחל היינו אנכי וילדי ואתה וילדיך לא חטאו במכירתי, וניזוקת על לא עוול בכפך, הריני ממלא חסרונו של בית רחל מאוצרותי, לבל תהיה לך טרוניא על האחים.

ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים (מה, כג)

איתא במסכת מגילה^{טו} אמר רב בנימין בן יפת אמר רבי אלעזר, שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו.

ויש להקשות, דקיימא לן^{טז} דסתם יינם אסור ואפילו יין ישראל שנגע בו עכו"ם אסור, והיאך יטול יעקב אבינו יין זה אשר בא ממצרים.

ונראה לפרש דרבי אלעזר לשיטתו במקום אחר קאתי, ותחילה נקדים מהו אותו יין ישן של זקנים. הנה

^{טו} דף טז:

^{טז} עבודה זרה דף נו:

^י לעיל כד, א.

^י לעיל כז, א.

^{יט} לעיל יט, לא.

^כ לעיל יד, יח.

^{כא} עיין ילקוט ראובני סדר תולדות ד"ה אותו יין.

שלשה הכתוב קורא אותם זקנים, אברהם ויצחק ולוט, באברהם נאמר^י "ואברהם זקן בא בימים", ביצחק נאמר^י "ויהי כי זקן יצחק", ובלוט נאמר^י "ותאמר הבכירה וגו' אבינו זקן".

ופקחתי עיני ומצאתי כי כל השלשה הללו שתו מיינ המשומר מגן עדן מזמן ששת ימי בראשית אשר הקב"ה משמרו לצדיקים, באברהם נאמר^י "ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין", ואיתא במדרש דמגן עדן הביאו^{כא}, ביצחק נאמר^{כב} "ויבא לו יין וישת", ואיתא במדרש^{כג} מיכאל הביא לו מגן עדן, בלוט נאמר "ותשקנה את אביהם יין"^{כד} ואיתא במדרש^{כה} נודמן להם יין למערה מעין עולם הבא. נמצינו למדים דיינ הזקנים הוא יין מששת ימי בראשית שהקב"ה הצפינו לעתיד לבוא.

ואיתא בגמרא^{כו} "ואשריהם תשרפו באש", אמר רבי אלעזר וכי ירושה היא לנכרים בארץ ישראל והא הארץ של ישראל היא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ומתרץ דגילו ישראל דעתם בחטא העגל דניחא להו בעבודה זרה. והקשה בשו"ת עונג יום

^{כב} לעיל כז, כה.

^{כג} הובא בדעת זקנים לבעלי התוספות על פסוק זה ובתרגום יונתן שם.

^{כד} לעיל יט, לג.

^{כה} בראשית רבה פרשה נא סימן ח.

^{כו} עבודה זרה דף נג:

טוב^כ מאי קשיא ליה לרבי אלעזר הכא, והא כבר למדנו בכל מקום דיין של ישראל שנגע בו עכו"ם אסור אע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, והטעם דאוסר משום דאיסורו והפקעת הבעלות באים כאחד, שכיון שאוסר את הדבר הרי נהיה איסורי הנאה ופוקעת הבעלות, ואם כן מאי קשיא ליה לרבי אלעזר על אשירות. ותירץ דסבר רבי אלעזר דנהי דיש כח לעכו"ם להפקיע בעלות של אדם על יינו, אך ארץ ישראל הקב"ה מריה דעלמא קבע בעלותה שתהיה של ישראל, ואין כח לעבד להפקיע דברי רבו, ולפיכך כל אשר יעשו בני אדם אינם מפקיעים הבעלות, יעויין שם. סוף דבר דגזירה שקבע הקב"ה אי אפשר לאדם להפקיע.

ומעתה יתבאר יפה היאך אמר רבי אלעזר דשלח יוסף יין ולא חש לייין נסך, דיוסף שלח יין ישן של זקנים, ויין זה הוא יין מששת ימי בראשית שהקב"ה משמרו לצדיקים, ועל כן אין כח ביד אדם לאוסרו וכדאמר רבי אלעזר באשירות. ובשלמא ארץ ישראל הרי נתנה הקב"ה לכלל ישראל וכיון שחטאו בעגל גילו דניחא להו בעבודה זרה וחל האיסור, אבל היין הרי משומר לצדיקים דייקא,

^כ סימן נט בהערה השניה.

^{כב} פרשה צד סימן ג.

^{כג} כן כתב במתנות כהונה דכוונת המדרש דשלח עמהם עגלות נקיבות ממש, אבל יש שאמרו שביאורו ששלח לו עגלות משא כפשוטו, אלא שבזה הבין יעקב הרמז דתיבת עגלות דמשא דומה

והמה לא ניחא להו בעבודה זרה ואי אפשר לאסור את אותו היין לעולם. ולפיכך רבי אלעזר לשיטתו סבר דשפיר שלח יוסף את היין, דאין כח ביד המצרים לאסרו כדעתו בענין האשירות.

ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כו-כז)

פירש רש"י וכן הוא במדרש רבה^{כד}, שלא האמין להם אלא משסיפרו לו את דברי יוסף כי סימן מסר להם שהיה עוסק עם אביו כשפירש ממנו בפרשת עגלה ערופה, וזהו שנאמר "וירא את העגלות אשר שלח יוסף", אל תקרי עגלות של משא, אלא שלח לו עגלות במובן נקיבות של עגלים^{כט}.

ואיכא למידק בזה מהו ענין העגלות אשר שלח יוסף, אם כדי להוכיח ליעקב שיוסף חי, א"כ די בסימן אשר מסר לשבטים כי סוגיא אחרונה

לתיבת עגלות נקיבות. ושיטה זו צ"ע דהא יעקב ראה עגלות לנגד עיניו ולא תיבת "עגלות" ומפני מה ירמז לו עגלה ערופה. ברם לדעה ראשונה שאמרנו דשלח לו עגלות נקיבות אתי שפיר ולפי שיטה זו אנו מפלפלין.

שלמד עם אביו היתה עגלה ערופה, ומהא דהאחים יודעים דבר זה ראייה כי פגשו את יוסף. ואם כדי להראות כי יוסף מלך א"כ מה רבותא לאותן עגלות אחר ששלח משא עשרה חמורים ועשר אתונות עמוסים כל טוב.

ונראה לפרש, דהנה איתא במסכת סוטה^ל אמר רבי יוחנן בן שאול מפני מה אמרה תורה הביא עגלה ערופה בנחל, יבוא דבר שלא זכה לעשות פירות ויכפר על מי שלא הניחוהו לעשות פירות. [ופירש רש"י דתבוא עגלה בת שנתה שלא ילדה כי בת שנה אינה יולדת, וע"כ מיקרי שלא עשתה פירות ותכפר על ההרוג שלא זכה לעשות פירות מחמת שמת]. ופריך הש"ס מאי ניהו פירות, אילימא פריה ורביה הרי שהיה ההרוג סריס או זקן נימא דליכא מצות עגלה ערופה, משום דלא מיקרי שלא הניחוהו לעשות פירות, ותירץ מאי ניהו פירות - מצוות.

ובחידושי לש"ס כתבתי, דנראים הדברים לפי"ז דעגלה שאין לה בית ולד אשר אינה יכולה לילד, תפסל לעגלה ערופה, דלא מיקרי דבר שלא

^ל דף מו.

^{לא} ולהעיר דבירושלמי משמע לכאורה דעגלה שאין לה בית ולד כשרה, דאיתא בפרק עגלה ערופה (הלכה ה) דטריפה פסולה משום דכפרה כתיב בה כקדשים. ואם כל שאינה יולדת פסולה, מאי איצטריך קרא לטריפה תיפוק ליה מהא דטריפה אינה יולדת (כדאיתא בחולין דף נז:). ויש לומר דיש לחלק בין אין לה בית ולד לבין שאינה יולדת

זכה לעשות פירות, דהא בלאו הכי לא היתה יכולה להביא פירות. דומיא דסריס דאמרינן דלא מיקרי שלא הניחוהו ליתן פירות. אמנם גבי סריס דרשינן דאדם יש לו פירות אחרים דהיינו מצוות, אבל גבי בהמה לא שייכא האי טעמא, ופירות דעגלה ודאי היינו ולדות וכל שאינה יכולה להביא ולדות תפסל^{לא}.

ואיתא במסכת בכורות^{לב} אמר תודוס הרופא, אין פרה וחזירה יוצאה ממצרים אלא אם כן חותכין את רחמה לבל תלד, שחוששין המצריים פן ירביעו עמי שאר הארצות את פרותיהם בפרות מצרים ויהיו להם פרות משובחות כבמצרים, ולפיכך מעקרינן אותם בטרם יצאו ממצרים.

ועפ"ז יש לפרש שפיר, דבאמת כשאמרו ליעקב את כל דברי יוסף ובהם הסימן שנפרדו בסוגית עגלה ערופה, נשתכנע יעקב כי פגש את יוסף, דאי לאו הכי היאך ינחשו כי נפרדו יוסף ויעקב בסוגיית עגלה ערופה, אלא דאכתי היה יעקב מסרב להאמין כי יוסף מלך במצרים, אך משראה את העגלות אשר שלח יוסף, לרמוז על סוגיית עגלה ערופה, הבין

מחמת דבר אחר, דזו מופקעת מן הבנים וזו דבר אחר גרם לה. עיין כעין זה בריש מסכת יבמות דאילונית אינה עולה ליבום אבל זקנה עולה ליבום, משום דשאני זו שמופקעת מבנים מזו שדבר אחר גרם לה, ולפיכך אין הטריפה נפסלת מדין שאינה יולדת דדבר אחר גרם לה שלא תלד.

^{לב} דף כח:

כי עגלות אלו אינן עקרות, דעקרה פסולה לעגלה ערופה כדאמרינן, והיאך הוציאו השבטים עגלות שאינן עקרות ממצרים, והרי אין פרה וחזירה יוצאת ממצרים אלא אם עיקרוה, אלא בהכרח דיוסף מלך ומלך פורץ גדר ואין מוחין בידו, ולפיכך משראה את העגלות נחה דעתו והאמין להם.

ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אותי אלהים גם את זרעך (מח, יא)

נראה לפרש, דהנה איתא לעיל דיעקב אמר "חיה רעה אכלתהו", פירש רש"י: נצנצה בו רוח הקודש שתתגרה בו אשת פוטיפר. והנה איתא^{לג} דבעל עבירה פניו מוריקות. ועוד איתא בגמ' יבמות^{לד} דהנחשד באשה אסור להתחתן בבתה, שלא יאמרו את קרבת האם הוא חומד, ולפי שהאם מצויה אצל הבת לקחה לו לאשה. ועפ"ז יש לפרש בטוב טעם, דנצנצה רוח הקודש ביעקב שתתגרה אשת

פוטיפר ביוסף, לפיכך לא פילל לראות פניו של יוסף, דהבועל אשת איש פניו מוריקות, אך עתה כאשר הראני אלהים גם את זרעך, היינו שהראהו אלהים את זרע יוסף הנולד לו מבת פוטיפרע, וא"כ לקח לו יוסף לאשה את בתה של זו שנתגרתה בו, הא למדת דאע"פ שנתגרתה בו לא נכשל בה, ואפילו חשד של אמת אין עליו דאם נחשד עליה לא היה יכול לקחת את בתה. וזהו אשר אמר יעקב ראות פניך לא פיללתי דראיתי שתתגרה בך אשת פוטיפר, וחששתי שתכשל בה, ועתה אני רואה את זרעך שילדת מבתה של פוטיפרע ואני למד שלא זו בלבד שלא נכשלת בה אלא אפילו חשדא ליכא^{לה}.

^{לג} יבמות דף ה:

^{לד} דף צ.

^{לה} ואם תאמר אם חשוד יוסף שנכשל כביכול באשת איש, אמאי לא יחשדו אביו שנכשל באיסור

דרבנן דנישואי בת חשודתו. אין זו קושיא דשאני מכשול אשת איש דהוא באקראי ואין אפוטרופוס לעריות, אבל שישא את האסורה לו לאורך זמן הרי זה כמומר לדבר אחד ובודאי דאינו חשוד על זה.

כתבי רה"י שליט"א יוצאים לאור ע"י תלמידיו:
בישיבה לצעירים חדות התורה, והישיבה הגדולה דרך עץ חיים